

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології

На правах рукопису

ЗЕЛЕНІНА ОКСАНА ВАДИМІВНА

**ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

Спеціальність: 053 «Психологія»
(код) (назва спеціальності)

Освітня програма Психологія
(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
**ПРИСНЯКОВА Людмила
Макарівна,**
кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 8 від 27.12.22

Завідувач кафедри

Людмила ПРИСНЯКОВА

(підпис)

(Ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

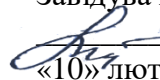
Дніпро, 2023

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології

 Людмила ПРИСНЯКОВА
«10» лютого 2023 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗЕЛЕНІНОЇ ОКСАНИ ВАДИМІВНИ**

1. Тема роботи: «Індивідуально-типологічні особливості емоційного інтелекту».
2. Науковий керівник роботи: кандидат психологічних наук, завідувач кафедри Пріснякова Людмила Макарівна.
Затверджені наказом вищого навчального закладу від «29» жовтня 2022 року № 4
3. Строк подання роботи на кафедру: 14.02.2023р.
4. Мета кваліфікаційної роботи: виявити залежність між рівнем розвитку емпатії і елементами сформованості емоційного інтелекту особистості.
5. Завдання кваліфікаційної роботи
 - аналіз літературних джерел по темі кваліфікаційної роботи;
 - виявити поняття та особливості формування і прояву емоційного інтелекту;
 - отримати кількісні показники вираженості сформованості елементів емоційного інтелекту з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей, статі, віку;
 - підібрати методики адекватні цілі дослідження;
 - провести емпіричне дослідження;
 - проаналізувати отримані результати і сформулювати висновки.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з\п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ	Жовтень 2022 р.	виконано
2.	I Розділ	Листопад 2022 р.	виконано
3.	II Розділ	Грудень 2022 р.	виконано
4.	III Розділ	Січень 2023 р.	виконано
5.	Робота в цілому	Лютий 2023р.	виконано

Науковий керівник _____ Людмила ПРИСНЯКОВА

Здобувач вищої освіти _____ Оксана ЗЕЛЕНІНА

Дата видачі завдання 29.09.2022 р.

АНОТАЦІЯ

Зеленіна О.В. Індивідуально-типологічні особливості емоційного інтелекту / Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма «Психологія». ВНПЗ ДГУ, Дніпро, 2023.

Зміст анотації

Проблема, якій присвячена ця робота, актуальна в декількох аспектах. По-перше, в теорії, оскільки предмет «емоційного інтелекту» недостатньо розвинений, хоча він широко відображений в темах наукових конгресів і спеціальних конференціях з проблем психології особистості. По-друге, з соціального боку, тому що людська цивілізація може опинитися в стані самознищення, якщо рівень емоційної невиразності продовжує виступати проти розуму, він залишається неконтрольованим і нерегульованим.

По-третє, актуальність теми «емоційного інтелекту» в педагогічному аспекті: якщо ґрунтуватися на експериментальному вивченні особливостей перебігу емоційних процесів і станів і стійких властивостей особистості, науково обґрунтовані підходи до корисної підготовки при волі не розвивають впливу освіти і виховання емоційного інтелекту наступників.

Фраза «емоційний інтелект», який з'явився в психологічному обігу в 1990 році після входження в світ творчості американських психологів Г.Граднера, Д.Гоулмена, Дж.Маєра, П.Саловей та інших, викликав здивування десять років тому завдяки своєму незвичайному поєднанню понять «емоція» та «інтелект», яке, здавалося, мало протилежний сенс. Не менш дивним було твердження авторів, які ввели в науковий обіг поняття «емоційний інтелект», про роль цієї цілісної властивості особистості в причині успіху людської діяльності. [15, с.95]

Навіть зараз, хоча проблеми, пов'язані з вивченням емоційного інтелекту, широко відображені в темах наукових конгресів і спеціальних

лекціях з проблем психології особистості, зокрема на 11-й Європейській конференції, практичний інтерес до проблеми добре перевищує рівень її теоретичного розвитку.

Довгий час інтелект був скорочений до набору когнітивних процесів, і багато людей досі асоціюють цей термін лише з характеристиками сфери пізнання. Однак інтелект — це складне психологічне поняття, яке, перш за все, підкреслює інтегративну функцію психічного.

Одним з критеріїв розвитку інтелекту є вдале пристосування людини до навколишньої дійсності. Очевидно, що наявність знань і стипендій не завжди визначають успіх у житті. Набагато важливіше те, як людина відчуває у навколишньому світі, наскільки соціально компетентним він є спілкування з людьми, здатними мати справу з негативними емоціями і підтримувати позитивний тон у своєму настрої.

Одним з найважливіших аспектів актуальності дослідження емоційного інтелекту є прямий зв'язок між рівнем емоційного інтелекту індивіда та соціальною позицією. Девід Голдман висунув ідею, що немає зв'язку між інтелектуальним квінтесентом людини (IQ) і його успіхами і соціальною позицією. Не завжди «розумніші» люди досягають висоти успіху (наприклад, Дж.Буш-молодший). При цьому деякі генії ведуть жалюгідні життя і не можуть зрозуміти себе. На думку Голдмана, успіх людини безпосередньо залежить від їх емоційного інтелекту (EQ). [6, с.37]

Емоційний інтелект як аспект ідентифікації внутрішнього світу індивіда відображає ступінь здорової свідомості людини щодо світу, до інших і до себе як суб'єкта життя. Має внутрішні (диспозиційні) та зовнішні складові (ті, що проявляються в ознаках перебігу емоційного процесу), що визначають захисні та адаптивні функції цього цілісного особистісного блага. Роль емоційного інтелекту в причині успіху людини в житті ґрунтується на здатності суб'єкта належним чином пізнавати походження власних емоцій і емоцій інших людей, здійснювати самоконтроль на цій основі, підтримувати

дружні стосунки з іншими, мотивація власної діяльності та наполегливість у досягненні мети.

Доцільно шукати критерії для оцінки рівня формування емоційного інтелекту в характеристиках динамічної взаємодії його внутрішніх і зовнішніх компонентів, який може проявлятися в області своєї області на внутрішньому (при низькому рівні формування емоційного інтелекту), внутрішньому над зовнішнім (на більш високому рівні), або в його гармонійному поєднанні, що дозволяє реагувати на емоційні стимули на надситуативному рівні (на найвищому рівні). При цьому емоційний інтелект відбивається лише у свідомості людини у вигляді відчуття психологічного благополуччя, позитивної самооцінки та вибору відповідних психологічних стратегій копуючих дій.

Для проведення дослідження емоційного інтелекту людини ми будемо аналізувати і порівнювати літературні джерела на тему емоційного інтелекту; розглянемо і спробуємо виявити характеристики поняття «інтелект», «психічний інтелект», «соціальний інтелект», «емоційний інтелект».

В результаті цих досліджень в сучасних психологічних теоріях вже не так однобічно оцінюється потенціал особистості, як це робилося, наприклад, в концепціях «інтелектуальної обдарованості» або «творчої одаренності», популярних в ХХ столітті. У роботах сучасних психологів все ясніше звучить думка про те, що, розширивши діапазон тестованих особових властивостей, включивши в їх число емоційну сферу особи і здібності до ефективної міжособистісної взаємодії, ми отримуємо значно більш точнішу картину розумового потенціалу особи.

Наукова новизна дослідження :

- Отримані показники емоційного інтелекту в залежності від рівня індивідуально-типологічних особливостей особистості.
- Зафіксований та досліджений зв'язку між значеннями показника індивідуальності та значеннями емоційного інтелекту.

- Отримані результати можуть використовуватися при формуванні професійних якостей студентів різних напрямів навчання.

Список публікацій здобувача:

1. Зеленіна О.В. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30 листоп. 2022 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 146 с.

2. Пріснякова Л. М., Зеленіна О. МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ (ЗОКРЕМА ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ) (504-510). The 3rd International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (January 12-14, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 796 p.

ABSTRACT

Zelenina O.V. Individual-typological features of emotional intelligence / Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 053 Psychology (educational and professional program "Psychology". VNPZ DSU, Dnipro, 2023.

Abstract content

The problem to which this work is devoted is relevant in several aspects. First, in theory, since the subject of "emotional intelligence" is not sufficiently developed, although it is widely reflected in the topics of scientific congresses and special conferences on the problems of personality psychology. Secondly, on the social side, because human civilization can end up in a state of self-destruction if the level of emotional vagueness continues to oppose reason, it remains unchecked and unregulated.

Thirdly, the relevance of the theme of "emotional intelligence" in the pedagogical aspect: if based on the experimental study of the peculiarities of the course of emotional processes and states and stable properties of the personality, scientifically based approaches to useful training at will do not develop the influence of education and upbringing of the emotional intelligence of successors.

The phrase "emotional intelligence", which appeared in psychological circulation in 1990 after entering the world of work of American psychologists H. Gradner, D. Goleman, J. Mayer, P. Salovey and others, caused surprise ten years ago due to its unusual combination concepts of "emotion" and "intellect", which seemed to have the opposite meaning. No less surprising was the statement of the authors who introduced the concept of "emotional intelligence" into scientific circulation, about the role of this integral property of the personality in the cause of the success of human activity. [15, p.95]

Even now, although the problems related to the study of emotional intelligence are widely reflected in the topics of scientific congresses and special lectures on the problems of personality psychology, in particular at the 11th

European Conference, the practical interest in the problem well exceeds the level of its theoretical development.

For a long time, intelligence was reduced to a set of cognitive processes, and many people still associate this term only with the characteristics of the field of cognition. However, intelligence is a complex psychological concept that, above all, emphasizes the integrative function of the mental.

One of the criteria for the development of intelligence is a person's successful adaptation to the surrounding reality. Obviously, the availability of knowledge and scholarships do not always determine success in life. Much more important is how a person feels in the world around him, how socially competent he is in communicating with people who are able to deal with negative emotions and maintain a positive tone in his mood.

One of the most important aspects of the relevance of the study of emotional intelligence is the direct connection between the level of emotional intelligence of an individual and the social position. David Goldman put forward the idea that there is no connection between a person's intellectual quintessence (IQ) and his success and social position. Not always "smarter" people reach the height of success (for example, J. Bush, Jr.). At the same time, some geniuses lead miserable lives and cannot understand themselves. According to Goldman, a person's success is directly related to their emotional intelligence (EQ). [6, p. 37]

Emotional intelligence as an aspect of identification of an individual's inner world reflects the degree of a person's healthy consciousness in relation to the world, to others and to oneself as a subject of life. It has internal (dispositional) and external components (those manifested in the signs of the course of the emotional process), which determine the protective and adaptive functions of this integral personal good. The role of emotional intelligence in the cause of a person's success in life is based on the subject's ability to properly recognize the origin of his own emotions and the emotions of other people, exercise self-control on this basis, maintain friendly relations with others, motivate his own activities and persevere in achieving the goal.

It is advisable to look for criteria for assessing the level of emotional intelligence formation in the characteristics of the dynamic interaction of its internal and external components, which can manifest itself in the area of its area on the internal (at a low level of emotional intelligence formation), internal over external (at a higher level), or in its a harmonious combination that allows you to respond to emotional stimuli at a supra-situational level (at the highest level). At the same time, emotional intelligence is reflected only in a person's consciousness in the form of a feeling of psychological well-being, positive self-esteem and the choice of appropriate psychological strategies of coping actions.

To conduct a study of human emotional intelligence, we will analyze and compare literary sources on the topic of emotional intelligence; we will consider and try to identify the characteristics of the concept of "intelligence", "mental intelligence", "social intelligence", "emotional intelligence".

As a result of these studies, modern psychological theories no longer assess the individual's potential as one-sidedly as it was done, for example, in the concepts of "intellectual giftedness" or "creative giftedness" popular in the 20th century. In the works of modern psychologists, the idea of the fact that, by expanding the range of tested personal attributes, including the emotional sphere of a person and the ability for effective interpersonal interaction, we get a much more accurate picture of a person's mental potential.

Scientific novelty of the research:

- Obtained indicators of emotional intelligence depending on the level of individual typological features of the personality.
- The relationship between the values of the individuality indicator and the values of emotional intelligence was recorded and investigated.
- The obtained results can be used in the formation of professional qualities of students of various fields of study.

List of publications of the acquirer:

1. Зеленіна О.В. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30 листоп. 2022 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 146 с.

2. Пріснякова Л. М., Зеленіна О. МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ (ЗОКРЕМА ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ) (504-510). The 3rd International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (January 12-14, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 796 p.

ЗМІСТ

ВСТУП	18
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В ДОСЛІДЖЕННЯХ	
1.1 Визначення психічного здоров'я. Види, класифікації.....	24
1.2 Підходи до дослідження питання психічного здоров'я світових і вітчизняних психологів.....	32
1.3 Математичне моделювання психічних станів особистості (зокрема емоційних станів).....	43
Висновки до розділу 1	58
РОЗДІЛ 2. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	
2.1 Становлення і розвиток поняття «Емоційний інтелект».....	59
2.2 Формування інтелекту як елемента розвитку особистості.....	65
2.3 Феномен «емоційний інтелект» і його визначення.....	69
2.4 Модель емоційного інтелекту.....	70
Висновки до розділу 2	83
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ	
3.1 Методи і методики досліджень.....	84
3.2 Аналіз учасників емпіричного дослідження.....	93
3.3 Результати емпіричного дослідження та їх аналіз.....	97
ВИСНОВКИ	119
Загальні висновки	123
Список літературних джерел	127

ВСТУП

Актуальність проблеми дослідження. Проблема, якій присвячена ця робота, актуальна в декількох аспектах. По-перше, в теорії, оскільки предмет «емоційного інтелекту» недостатньо розвинений, хоча він широко відображений в темах наукових конгресів і спеціальних конференціях з проблем психології особистості.

По-друге, з соціального боку, тому що людська цивілізація може опинитися в стані самознищення, якщо рівень емоційної невивраженості продовжує виступати проти розуму, він залишається неконтрольованим і неврегульованим.

По-третє, актуальність теми «емоційного інтелекту» в педагогічному аспекті: якщо ґрунтуватися на експериментальному вивченні особливостей перебігу емоційних процесів і станів і стійких властивостей особистості, науково обґрунтовані підходи до корисної підготовки при волі не розвивають впливу освіти і виховання емоційного інтелекту наступників.

Фраза «емоційний інтелект», який з'явився в психологічному обігу в 1990 році після входження в світ творчості американських психологів Г.Граднера, Д.Гоулмена, Дж.Маєра, П.Саловей та інших, викликав здивування десять років своєму незвичайному поєднанню понять «емоція» та «інтелект», яке, здавалося, мало протилежний сенс. Не менш дивним було твердження авторів, які ввели в науковий обіг поняття «емоційний інтелект», про роль цієї цілісної властивості особистості в причині успіху людської діяльності. [15, с.95]

Навіть зараз, хоча проблеми, пов'язані з вивченням емоційного інтелекту, широко відображені в темах наукових конгресів і спеціальних лекціях з проблем психології особистості, зокрема на 11-й Європейській конференції, практичний інтерес до проблеми добре перевищує рівень її теоретичного розвитку.

Довгий час інтелект був скорочений до набору когнітивних процесів, і багато людей досі асоціюють цей термін лише з характеристиками сфери пізнання. Однак інтелект — це складне психологічне поняття, яке, перш за все, підкреслює інтегративну функцію психічного. Одним з критеріїв розвитку інтелекту є вдалепристосування людини до навколишньої дійсності. Очевидно, що наявність знань і стипендій не завжди визначають успіх у житті. Набагато важливіше те, як людина відчуває у навколишньому світі, наскільки соціально компетентним він є спілкування з людьми, здатними мати справу з негативними емоціями і підтримувати позитивний тон у своєму настрої.

Одним з найважливіших аспектів актуальності дослідження емоційного інтелекту є прямий зв'язок між рівнем емоційного інтелекту індивіда та соціальною позицією. Девід Голдман висунув ідею, що немає зв'язку між інтелектуальним квінтесентом людини (IQ) і його успіхами і соціальною позицією. Не завжди «розумніші» люди досягають висоти успіху (наприклад, Дж.Буш-молодший). При цьому деякі генії ведуть жалюгідні життя і не можуть зрозуміти себе. На думку Голдмана, успіх людини безпосередньо залежить від їх емоційного інтелекту (EQ). [6, с.37]

Емоційний інтелект як аспект ідентифікації внутрішнього світу індивіда відображає ступінь здорової свідомості людини щодо світу, до інших і до себе як суб'єкта життя. Має внутрішні (диспозиційні) та зовнішні складові (ті, що проявляються в ознаках перебігу емоційного процесу), що визначають захисні та адаптивні функції цього цілісного особистісного блага.

Роль емоційного інтелекту в причині успіху людини в житті ґрунтується на здатності суб'єкта належним чином пізнавати походження власних емоцій і емоцій інших людей, здійснювати самоконтроль на цій основі, підтримувати дружні стосунки з іншими, мотивація власної діяльності та наполегливість у досягненні мети.

Доцільно шукати критерії для оцінки рівня формування емоційного інтелекту в характеристиках динамічної взаємодії його внутрішніх і зовнішніх компонентів, який може проявлятися в області своєї області на внутрішньому (при низькому рівні формування емоційного інтелекту), внутрішньому над зовнішнім (на більш високому рівні), або в його гармонійному поєднанні, що дозволяє реагувати на емоційні стимули на надситуативному рівні (на найвищому рівні).

При цьому емоційний інтелект відбивається лише у свідомості людини у вигляді відчуття психологічного благополуччя, позитивної самооцінки та вибору відповідних психологічних стратегій копіюючих дій. Для проведення дослідження емоційного інтелекту людини ми будемо аналізувати і порівнювати літературні джерела на тему емоційного інтелекту; розглянемо і спробуємо виявити характеристики поняття «інтелект», «психічний інтелект», «соціальний інтелект», «емоційний інтелект».

Об'єктом дослідження є емоційний інтелект як психологічний феномен.

Предметом дослідження є індивідуально-типологічні особливості емоційного інтелекту.

Мета даної роботи полягає в тому, щоб виявити залежність між рівнем розвитку емпатії і елементами сформованості емоційного інтелекту особистості. Ми спробуємо прослідити розвиток і враженість емоційного інтелекту залежно від статі та віку. Ми передбачаємо, що рівень сформованості емоційного інтелекту особистості має вікову і статеву специфіку.

З метою реалізації поставлених завдань і перевірки висунутої гіпотези ми здійснимо вибір методик дослідження, які дозволять прослідити в кількісному вираженні міру вираженості емпатії і сформованості емоційного інтелекту. У цій роботі ми застосовуватимемо діагностику емпатії і тест «Велика п'ятірка».

Емпатія є складовою побудови емоційного інтелекту людини, одним з найважливіших факторів успіху в тих видах діяльності, які вимагають проникнення у світ комунікаційного партнера. У психології, педагогіці, мистецтві, медицині, журналістиці та інших видах діяльності. «Велика п'ятірка» особистих якостей дозволяє визначити ступінь вираження п'яти незалежних змінних (екстраверсія, невротизм, відкритість до досвіду, скрупульозність, співпраця), чого більше, ніж достатньо для правильного опису психоемоційного портрета людини.

Ми проведемо емпіричні дослідження за допомогою обраних методів і, використовуючи метод математичних досліджень, метод середнього значення, обробимо і аналізуємо результати діагнозу, що дозволить нам перевірити достовірність або хибність висуданої гіпотези.

У середині ХХ століття її намагалися розглядати творчість як предиктор успіху в житті. При цьому, переважно в галузі педагогіки, сформувалася інша ідея, згідно з якою абстракції, такі як коефіцієнт інтелекту і творчості повинні поступатися рівню ерудиції індивідуума. Глибокі і різносторонні знання вже є досягненням, саме вони, і тільки вони, які можуть стати основою для більшого успіху в житті і тому повинні розглядатися як предикати майбутніх видатних досягнень. Тепер, нікому не секрет, що всі ці твердження хибні. Якщо говорити більш дипломатично, то їх можна визнати правдивими лише почасти. Кожен знає, наскільки важливими є як високий природний інтелект, так і творчість, розроблені для переможця в «гонці за успіх» життя.

Кожен знає відповідальну роль, яку відіграє глибоке і різнобічне знання в досягненні висот життя. Але психологічні відкриття кінця ХХ століття переконливо свідчать про те, що успіх у житті багато в чому залежить від інших особистісних характеристик.

Наприкінці 1990-х років голоси психологів почали звучати голосніше і чіткіше, заявляючи, що найважливішим для успішної реалізації особистості в житті і роботі є здатність ефективно взаємодіяти з оточуючим ним людьми.

Такі, як, наприклад, здатність ефективно діяти в системі міжособистісних відносин, здатність орієнтуватися в соціальних ситуаціях, правильно визначати особисті характеристики і емоційні стани інших людей, вибирати відповідні способи спілкування з ними і реалізовувати їх в процесі взаємодії. Ці ідеї були породжені спеціальними дослідженнями в галузях «емоційного» та соціального інтелекту.

В результаті цих досліджень в сучасних психологічних теоріях вже не так однобічно оцінюється потенціал особистості, як це робилося, наприклад, в концепціях «інтелектуальної обдарованості» або «творчої одаренності», популярних в ХХ столітті. У роботах сучасних психологів все ясніше звучить думка про те, що, розширивши діапазон тестованих особових властивостей, включивши в їх число емоційну сферу особи і здібності до ефективної міжособистісної взаємодії, ми отримуємо значно більш точнішу картину розумового потенціалу особи.

Завдання:

1. Аналіз літературних джерел по темі кваліфікаційної роботи.
2. Виявити поняття та особливості формування і прояву емоційного інтелекту.
3. Отримати кількісні показники вираженості сформованості елементів емоційного інтелекту з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей, статі, віку.
4. Підібрати методики адекватні цілі дослідження.
5. Провести емпіричне дослідження.
6. Проаналізувати отримані результати і сформулювати висновки.

Гіпотеза: припущення наявності впливу статевих, вікових і індивідуально-типологічних особливостей на рівень сформованості емоційного інтелекту особистості, та на міру вираженості її оптимістичного настрою.

Методи дослідження:

- 1) теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення);

- 2) математико-статистичні методи (метод середніх значень, метод узагальнення);
- 3) емпіричні методи.

Новизна: отримані показники залежності емоційного інтелекту від ступеню вираженості індивідуально-типологічних особливостей.

База проведення дослідження: учасниками емпіричного дослідження були студенти ДГУ та ДУЕПу м.Дніпра, приватні підприємці та пенсіонери.

Практична значущість: отримані результати можуть бути використані в практиці психологічного консультування та у вигляді статистичного матеріалу для подальшого наукового дослідження.

Наукова новизна дослідження :

- Отримані показники емоційного інтелекту в залежності від рівня індивідуально-типологічних особливостей особистості.
- Зафіксований та досліджений зв'язку між значеннями показника індивідуальності та значеннями емоційного інтелекту.
- Отримані результати можуть використовуватися при формуванні професійних якостей студентів різних напрямів навчання.

Структура роботи :

Робота складається із: вступу, трьох розділів (двох теоретичних та емпіричного) ,висновків, списку літературних джерел та додатків. Робота має 11 таблиць, 43 малюнків, літературних джерел.

ВИСНОВКИ

Ця робота присвячена вивченню феномену емоційного інтелекту. Дослідники ще на початку вивчення цього психологічного феномену, тому потрібно більше наукових зусиль, щоб поглибити наше розуміння цієї важливої особистісної побудови та її ролі в житті людини. Одне з перших досліджень у цьому напрямку вже проведено і його результати розглядаються в цій роботі.

Емоційний інтелект як аспект ідентифікації внутрішнього світу індивіда відображає ступінь здорової свідомості людини щодо світу, до інших і до себе як суб'єкта життя. Має внутрішні (диспозиційні) та зовнішні складові (ті, що проявляються в ознаках перебігу емоційного процесу), що визначають захисні та адаптивні функції цього цілісного особистісного блага. Роль емоційного інтелекту в причині успіху людини в житті ґрунтується на здатності суб'єкта належним чином пізнавати походження власних емоцій і емоцій інших людей, здійснювати самоконтроль на цій основі, підтримувати дружні стосунки з іншими, самоконтроль, мотивувати власну діяльність, проявляти наполегливість у досягненні своєї мети. Доцільно шукати критерії для оцінки рівня формування емоційного інтелекту в характеристиках динамічної взаємодії його внутрішніх і зовнішніх компонентів, який може проявлятися в області своєї області на внутрішньому (при низькому рівні формування емоційного інтелекту), внутрішньому над зовнішнім (на більш високому рівні), або в його гармонійному поєднанні, що дозволяє реагувати на емоційні стимули на надситуативному рівні (на найвищому рівні). При цьому емоційний інтелект однозначно відображається у свідомості людини у вигляді відчуття психологічного благополуччя, позитивної самооцінки та вибору відповідних психологічних стратегій копіюючих дій.

Ми розглянули емоційний інтелект як міру розумності ставлення людини до світу; його роль у сприянні успіху в житті людини, яка базується на здатності особистості правильно розпізнавати власні емоції та емоції

інших, здійснювати самоконтроль на цій основі, підтримувати дружні стосунки з іншими, мотивувати власну діяльність, проявляти наполегливість у досягненні своєї мети. З метою дослідити емоційний інтелект особистості ми проаналізували та зрівняли підходи у вивченні емоційного інтелекту провідних науковців. В роботі розглянуто процес становлення та розвитку емоційного інтелекту. Приділено увагу и детально розглянуто компоненти конструкту емоційного інтелекту – емоціям та інтелекту. В ході вивчення феномену емоційний інтелект а також складових його конструкту ми зробили наступні висновки:

- Дослідження емоційного інтелекту є сповна самостійним напрямом, хоча і тісно пов'язаний з соціальним інтелектом.
- На даний момент існує декілька концепцій емоційного інтелекту так само як і декілька підходів до визначення моделі емоційного інтелекту, і єдиної точки зору на вміст цього поняття немає.
- Виявлення емоційної інтелекту опосередковано не тільки здібностями адекватно розпізнавати емоції, а й ознаками особистості. Серед онтологічних ознак можна розглядати три з п'яти «великих» факторів особистості, а саме: відкритість досвіду, дружелюбність, відповідальність, а серед феноменологічних – індивідуальні уявлення про порядок у світі, цінності, настанови, ідеали й досвід суб'єкта життєдіяльності, котрий виявляється у навичках самоконтролю, пластичності у спілкуванні, рівні тривожності.

Найвищий рівень формування емоційного інтелекту базується на наявності відповідних вказівок суб'єкту на особисто можливих альтернативах поведінки в конкретних життєвих ситуаціях. Вибір поведінки з підходящої ситуації здійснюється без надмірних зусиль волі, оскільки відображає широкий спектр соціальних навичок, що формуються під впливом переконань на рівні свідомості. Людина переживає відчуття високого психологічного благополуччя, тобто свідомо оцінює доцільність своєї поведінки по відношенню до уявлення про те, наскільки розумно він повинен

діяти, щоб досягти гармонії з іншими людьми. Емоційний інтелект — це дійсно дуже важлива цілісна характеристика людини, яка реалізується у своїх здібностях до розуміння емоцій, узагальнення їх сенсу, окремого емоційного підтексту в міжособистісних відносинах, у готовності приймати людей такими, якими вони є, розкриватися до нових переживань.

Аналіз результатів емпіричних досліджень дозволив виявити індивідуальні типологічні характеристики учасників. Розрахував індивідуальні індивідуальні індивідуальні індикаційні значення за темпераментними групами. Отримані цінності наочно демонструють відмінності у проявах інтроверсії та екстраверсії. В екстравертів значення показника індивідуальності нижчі, ніж в інтровертів, в емоційно нестабільних значеннях r нижчі, ніж в емоційно стабільних. Отримані результати дали змогу порівняти результати інших методів за кількісними показниками порівняно з індивідуальною типологічною характеристикою особистості. Отримані результати показника індивідуальності корелюють з показниками часу сприйняття по «стрілі часу» Б.Й. Цуканова. В результаті аналізу даних ми можемо констатувати наявність тенденції: зі зростом значень емпатії зростають значення особистісної структури Е І. А також ми виявили залежність значень «активності – оптимізму, емпатії, та розглянутих нами компонентів Е І від значень показника індивідуальності r », та зміни цих значень в залежності від статі та віку. Таким чином, ми досягли мети нашої роботи: отримали показники вираженості емоційного інтелекту з врахуванням індивідуально типологічних особливостей залежно від статі та віку, та підтвердили припущення наявності впливу статевих, вікових і індивідуально-типологічних особливостей на рівень сформованості емоційного інтелекту особистості, та на міру вираженості її оптимістичного настрою.

Отже, основний висновок, який ми можемо зробити: що високий рівень сформованості емоційного інтелекту особи є передумовою соціального, професійного і особового успіху індивіда, також впливає на розвинутість і

стійкість проявів оптимізму, та залежить від впливу статевих, вікових і індивідуально-типологічних особливостей особистості.